

TUSSAY SZILÁRD

AZ IFJÚSÁGI INTÉZMÉNYSZERVEZŐDÉS ÚJ HULLÁMA

A 2000-es évek elején minden fiatalnak fontos volt az, hogy tartozzék valahová, adott esetben akár több ifjúsági szervezethez is egyszerre.

■ Ami az erdélyi ifjúsági civil életben az utóbbi negyedszázadban történt, annak kiértékeléséhez még nincs kellő történelmi távlatunk. A tapasztalatok – akár szubjektív – számbavétele ebben a fázisban sem felesleges, annyira felgyorsultak a változások az Európai Unióhoz való csatlakozás óta. Nem kétséges azonban, hogy Kolozsvár továbbra is az ifjúsági intézmények központja. Ami egyértelművé teszi, hogy miért pont ez a város nyerte el 2015-re az Európa Ifjúsági fővárosa címet.

Az egyetemista fiatalok már 1990-ben a Kolozsvári Magyar Diákszövetségbe (KMDSZ) tömörültek, s ezt érdekképviselői, érdekvédelmi és kulturális szervezetként működtették; azaz önálló jogi személyiségű, nonprofit és apolitikus civil egyesületként. Céljai közé tartozik az önálló magyar nyelvű felsőfokú oktatási intézményrendszer létrehozásának támogatása, a magyar diákok szakmai képzésének és előmenetelének segítése, a kapcsolatteremtés a hazai és külföldi ifjúsági és diákszervezetekkel. Hozzájárul a magyar diákok közösségeinek formálásához, a kulturális igényeik kielégítéséhez, továbbá szociális és egyéb ösztöndíjakra való lehetőséget biztosít. Információs irodát, karrierirodát és sportirodát tart fenn, amelyek révén megoldást kínál a diákok különböző gondjainak megoldására.

A 2000-es évek elején minden fiatalnak fontos volt az, hogy tartozzék valahová, adott esetben akár több ifjúsági szervezethez is egyszerre. A csoportok és csoportosulások egyrészt az egyházi vagy felekezeti hovatartozás szerint differenciálódtak, másrészt az oktatás kínálta lehetőségek szerint. Az előbbinél gondolok az Országos Dávid

Ferenc Ifjúsági Egyetre (ODFIE), az Erdélyi Ifjúsági Keresztyén Egyesületre (IKE), a Katolikus Egyetemi Lelkészségre vagy akár a keresztyén szolgálatra épülő cserkészszövetségre (RMCSSZ). Az egyetemista fiatalok később olyan ernyőszervezeteket hoztak létre, mint például a Magyar Ifjúsági Tanács (MIT), a Magyar Ifjúsági Értekezlet (MIÉRT). A szakmai önszerveződés is figyelemre méltó volt ebben az időszakban. A *Korunk* 1997. évi áprilisi számában András Réka Zsuzsanna, Misinszki Melinda, Varga Umbrich Ildikó, Sarka Andrea, Nyíri Emese, Árkosi Kinga újságíró szakos hallgatók a következő szervezeteket mutatták be: Láthatatlan Kollégium, Diotima Baráti Társaság (DiBaT), Fizikusok Láthatatlan Kollégiuma, Max Weber Szakkollégium, Comenius Önképzőkör, Kolozsvári Magyar Történészek Egyesülete (KOMATE), Öko-Stúdium Társaság, Telefonal. A Gheorghe Dima Zeneakadémián megalakult a Vermesy Péter Stúdió. „Minden szak a maga sajátos körét, csoportját alkotta meg. Így ezek karonként fogják össze a hallgatókat – írta András Réka Zsuzsanna. – Milyen célt szolgálnak ezek az önszerveződési formák? Az LK az elitképzés érdekében jött létre, a Telefonal a lélektan szakos hallgatók telefonos tanácsadása, a többiek pedig szakmai gyakorlatot, kutatási lehetőséget biztosítanak.

A kezdeményezés és tagok szerint sem homogén az ábra. Egyes esetekben tanári ötlet szülte meg ezeket (LK), más karokon a diákok igényéből, terveiből jöttek létre (Vermesy Péter Stúdió). A tagok, résztvevők tábort pedig legtöbb esetben tanárok és diákok együtt alkották, másrészt viszont a tanárok gyakran szakmai-szellemi irányítók, tiszteletbeli tagok, tutorok. Hogy mi keltette életre ezeket az önszerveződéseket? A „miértre” az elsődleges válasz: az egyetemi struktúra hiányosságai, a szakoktatásban tatóngó úr. De nem az egyetem ellen, hanem az egyetem mellett működnek ezek az önképzőkörök.”

A következő években újabb csoportok és csoportosulások is megjelentek, amelyek sokszínűbbé tették az ifjúsági szervezetek palettáját.

Lényeges, hogy ebben az időszakban alakult ki a nemzeti és a talán liberálisnak nevezhető oldal. Ezzel a jelenséggel magyarázható például az Erdélyi Magyar Ifjak (EMI) szervezetének a létrejötte is, amely a nemzeti érzelmű fiatalok csoportosulásának lett a szervezete. Ez az az időszak, amikor Erdélyben a fiatalok erősen hisznek a csoportok létrehozásában és a szervezeti erőben. Gyors fellendülés következik. Víziók és missziók, tervek és elképzelések születnek arról, hogyan kellene közösen együtt tenni vagy lépni. A pályázati és pályáztatási rendszerek megjelenésével megnöttek a fenntarthatósági lehetőségek is. 2007 – és a főleg 2010 – után egyre több az Európai Unió pályázat. A nagyobb múlttal rendelkezők folytatják az elkezdett munkát, a fiatalabb szervezetek erősödnek. Kezd kialakulni az esetenként egészségtelen verseny, amelynek eredménye, hogy a civil szférában az ifjúsági szervezetek szembe mennek egymással. A nyitott találkozások és beszélgetések kezdenek megszűnni, a szervezeti vezetők nem mindig tudnak engedni a maguk igazából, és sok esetben csúnya sérelmeket okoznak.

Kezdünk rohanni, elfutni egymás mellett. Beindul az európai értékek importálása. Lehetőség nyílik arra, hogy ezeket is beépítsük szervezeti vízióinkba, mintha eddig is ott lettek volna. Csakhogy ez nem könnyű művelet. Az országos vagy talán megyei vezetők értelmét látják ennek, de a többiek kitágult pupillával állnak, nem tudják, mit tegyenek vele, hova is helyezték a szervezet életében. 2011-ben az IKE egy dániai tízezer fős táborban vett részt, ahol olyan elveket helyeztek előtérbe, amelyek távol estek a mi hagyományainktól és értékrendünkötől. A táborozók többsége örjög a sikerélménytől, míg a kis csoportunk nem érti, mi történik körülötte. Megjelenik – sokszor erőltetve s megfelelő felkészítés nélkül – az erős európai öntudat nevelése egy olyan országban, ahol a civil szervezetek elhivatásukból adódóan azért jöttek létre, hogy a magyar fiatalokat erős öntudatra és egészséges gondolkodásmód-

ra neveljék. Értékeket és hagyományokat akarnak továbbítani a fiataloknak. Erre a kapitalista világ beront, és arra tanít, hogy felejtjük el a *mi*, a *közösen*, az *együtt* fogalmát, használjuk az egyes számot: *én*, illetve *ego*. Egyedül én legyek a legjobb, a legügyesebb, a legszebb, még akkor is, ha másokat sárba döntök, mert az egész élet egy versenypálya, ahol az erősek megmaradnak, és a gyengék elesnek. Ne foglalkozzam a másikkal, vagy ha igen, csak addig, amíg a létrán feljebb nem jutok.

A lehetőség óriási. Az euró, a dollár és egyéb jelzésű pénznemek mindenki szemében úgy jelennek meg mint az orrunk előtt elhúzott mézesmadzag. A jobb életre vágyás, az elvakítás. A demográfiai fogyáson és elvándorláson túl feltűnik egy újabb jelenség, amit én érdektelenségnek hívok. Már nem kihívás a fiatalok számára a közösségi lét, a valahová tartozás. Ami igazából ott van legbelül, és vágyunk is rá, de mégis hajlamosak vagyunk döntéseinket nem a szívünkre, hanem a pillanatnyi eszmei álmodozásunkra bízni. Szakadékok alakulnak ki fiatalok és fiatalok között. Visszaütnek a családi problémák, a válások; a civil szervezetekben megjelennek azok a fiatalok, akik sérelmekkel és problémákkal küzdenek. Nem mernek felelősséget vállalni, mert nem bíznak magukban, és talán a pszichológia és a szociológia meg tudná magyarázni, hogy ezt a sok válás okozza vagy a kapitalista nézet, miszerint rohantok az önmagam megvalósítása után, s mellette lerombolom a családom és a környezetem, benne azokat a közösségeket, akiket eddig szolgáltam.

Aztán ismét kezdődik az újratervezés, a közös célok keresése, amelyek közben átalakulhatnak. Az elmúlt öt évben sikerül a civil szervezeteknek stratégiákat kiépíteni, kezdünk beérni arra, hogy bizonyos dolgokat higgadtan kezeljünk. Rájöttünk, hogy sokszor kiegészíthetjük a másikat, és verseny nélkül is megmaradhatunk. Nem szabad felvennünk a versenyt, hanem amiben erősek és jók vagyunk, vagy legalább úgy érezzük, azt erősítsük, úgy, hogy közben a másik szervezetet nem romboljuk. Az újratervezést és újraszerveződést mindenik Erdélyben működő és tevékenykedni kívánó civil ifjúsági szervezet végrehajtotta. A helyzet kényszerítette vagy a belső hang, ez maradjon mindenki titka, viszont szükség volt és van rá. Talán ez egy folyton visszatérő jelenség úgy, mint a '89-es váltás után, amikor szükség volt rá, akkor is egy a fiatalok által megfogalmazott igényre igyekezett válaszolni.

Visszatekintve saját szervezetem életére, az elmúlt 95 évben rengeteget és rengetegszer változott, újraszerveződött és alakult. Hiszen a szervezetet emberek alkotják, akiknek igényei vannak, továbbá meglátásai, hogy a cél fele hogyan lehet vezetni az adott szervezetet. Így az elmúlt években is a leglátványosabb átszerveződések a generáció- vagy vezetőségváltáskor figyelhetők meg, és ez teljes mértékben érthető és elfogadható. El kell tudni fogadni, hogy a szervezet vezetősége felelősséget és elkötelezettséget vállalt a szervezet irányításáért, ezért szavaztunk bizalmat számukra, így legyen bennünk türelem.

A másik vetülete a mostani folyamatoknak: a potenciális tagok nem kívánnak elkötelezetten valahova tartozni. A sok színes és sokféle programot kínáló ifjúsági szervezetek között tengenek-lengenek, felelősségvállalás nélkül. Tagsági díjat fizetni valamelyik ifjúsági szervezetben? Amikor egyik-másik szervezetnél még csak a nevet sem kérdik meg... A fiatalokban a bizalom nagyon megrendült ezekben az években, nem bíznak lassan senkiben és semmiben. A bizalmon túl, ha már hozzájárulni is kellene, akkor ez a vége, hiszen az erdélyi magyar társadalomban az anyagiak törik össze a dolgokat általában. Az IKÉben az adománydobozunkra, azt írtuk fel: „Nekem nem azért van, mert kapok, hanem azért, mert adok.”

A feladat az ifjúsági civil szférát úgy nevelni, hogy a struktúrák nem korlátozók, hanem támaszpontok; a közösségbe való tartozás felelősséggel jár: felelős vagyok a másikért, a bajtársamért, a barátomért, a csoportért, amely nem korlátoz, vagy nem zárja el a lehetőségeket előttem a továbbfejlődésben. Sőt, meg kell tanulnom segítség-

get kérni tőle, de kisegítenem is őt adott esetben. Emberségesnek lenni a másikkal szemben, valószínűleg itt tanulhatunk azon európai értékrendektől, amelyek a tolerancia szóba burkolóznak, és meg-megjelennek néha, de amit legtöbbször csak úgy elmondunk vagy használunk, mint valami helyénvaló kifejezést.

A közösség utáni vágy mindenkiben ott van, hiszen létezésünktől fogva, közösségekben éltünk és léteztünk. Ez biztosította a megmaradásunkat. Az ifjúsági szervezeteknek ez a feladata, felkészíteni, teret adni a közösségi tevékenységekre, felelősséget bízva a fiatalok vállaira. Ezt pedig úgy lehet, hogy a szerkezeti és szervezeti felépítés ezt szorgalmazza. Megtalálni, és megfelelő nyitottságot biztosítani a helyi szervezeteknek arra, hogy a saját hagyományaik és tudásuk alapján elinduljanak és tevékenykedjenek, ugyanígy a megyei vagy körzeti szintekét, amelyek átlátják, átfogják a több helyi szervezetet, majd az országos, amelynek az legyen a feladata vagy azt a szerepét lássa el, hogy az ifjúsági intézmény – ha nevezhetem így – ellátó, segítő és adott esetben útmutató szerve legyen ebben a felépítésben. Ne erőszakolja rá, a helyire az országos igényt, ha ott már megfogalmazódott valami egyedi, viszont a válaszlehetőségek sokaságát tárja fel, és engedje, hogy a helyi és megyei szintek önállóan eldöntsék, hogy melyik megoldást tartják a számukra legjobb megoldásnak. S ha nem sikerül a jó megoldást megtalálni, akkor mutasson újat, addig ameddig sikerül a megfelelőt alkalmazni. Az országos ifjúsági szervezeteknek olyanoknak kellene lenniük, hogy a fiatalok büszkén felvállalják, adott szerkezeti tagságukat, vállalják az adott közösséghez tartozást. Megfelelő recept nem létezik, és megoldás sem, de talán éppen ez teszi színessé és változatossá ezt a munkát, amelyet olyan fiataloknak szerveznek, akik a maguk tudása és értékrendje szerint szabnak, alakítanak vagy formáznak, kihasználva a létező lehetőségeket.

